

DEVERBATİVLƏRDƏ TARIXİ NÖQTEYİ-NƏZƏRDƏN MOTİVLƏŞMƏ

Dilçilik ədəbiyyatlarını, həmçinin izahlı lüğətləri təhlil edərkən biz adətən çox maraqlı faktlarla rastlaşırıq. Bəllidir ki, hər bir dilin söz yaradıcılığı sistemi fərqlidir, həmçinin ümumi cəhətlər də vardır. İngilis dilinin də özünəməxsus sözyaradıcılığı sistemi vardır. Həmin sistem içərisində törəmə sözlər (deverbativlər) olduqca çox aktualıq kəsb edir. Bu ilk növbədə onunla əlaqədardır ki, dil canlı orqanizmdir, əgər bu canlı orqanizmdirsə, deməli orada inkişaf, dəyişiklik həyatı tələbat kimi zəruridir.

Qeyd etmək lazımdır ki, deverbəl sözyaradıcılığı qrupunun (ailəsi) şəbəkəsi adətən feildən isim və yaxud sifət, feli sifət yaranması ilə bağlıdır və burada bir məqamı mütləq şəkildə vurğulamaq lazımdır, bu da ondan ibarətdir ki, orada motivləşmə xüsusi rol oynayır. Əlbəttə, həmçinin fon bilikləri (ensiklopedik biliklər koqnitiv linqvistika baxımından məsələyə yanaşdıqda), həyat təcrübəsi, həmin sözlərin işlədildiyi sahə, kontekst xüsusi rol oynayır.

Fellərin tezarusuna (məna oxşarlığına görə) xronoloji ardıcılıqla onların deverbativlərinə diqqət yetirdikdə biz həmin parametrləri asanlıqla müşahidə edə bilərik.

Təbii olaraq bəzən bir feldən yeni söz (deverbativ) yaranır və daha sonra həmin törəmədən daha bir neçə söz yaranmaqla, başqa bir felin deverbativi ilə sinonimlik meydana çıxır, hətta sözün semantikasının inkişafı (dəyişməsi nəticəsində həmin feldə sinonimik şəbəkə (cərgə) yarada bilər.

Ümumi köklü deverbəl söz ailəsi (qrupu) öz mürəkkəb sözyaratma quruluşu ilə ikinci deverbəl sözlər şəbəkəsi yarada bilər.

Talk - sözü ilk növbədə bəzi izahlı lüğətlərdə qeyd olunur ki, isim kimi meydana gəlmişdir (ancaq bəzilərdə fel kimi) və izahlı dilçilik lüğətlərində də belə qeyd olunmuşdur. Məsələn: Oxford Advanced Learners Encyclopedic Dictionary – Oxford University press 1992 – lüğətində talk sözü əvvəlcə isim kimi verilmiş, sonra digər törəmələr Oxford Advanced Learners Dictionary – Oxford University press 2001- lüğətində isə əvvəlcə fel kimi verilmiş, sonra digər törəmələr (deverbativlər)

və birləşmələr, mürəkkəb sözlər lüğətə daxil edilmişdir. Hesab edirik, sonuncu variant daha düzgün və məntiqlidir. Təbii olaraq əvvəl müəyyən hərəkət yaranır ki, sonra hərəkətin ifadə etdiyi məfhumun adlandırılması baş verə bilər. Bunu biz həm də semantik motivləşmə ilə də əlaqədar hesab edirik. Lakin sonrakı inkişaf prosesində insanların həyatı tələbatı və semantik motivləşmə nəticəsində həmin söz fel səciyyəsi almışdır və hərəkət ifadə etməyə başlamışdır.

Hərəkət ifadə etməyə başladığından sonra həmin feli əsas üzərində «ative» sifət şəkilçisi qəbul etməklə, yeni bir semantikaya malik olmuş, yeni nitq hissəsi yaratmışdır.

talkative [tɔ:kətiv] fond of talking - a very talkative child

He is not very talkative, except on the subject of his plans.

She was in a talkative mood

Daha sonra həmin motivləşmə əsasında kök söz dəyişməməklə, daha bir deverbativ isim talker [tɔ:k(ə)r] yaranmışdır.

She is a (great) talker = (she talks a lot) – boşboğaz, çoxdanışan

He is more a talker than a door (=he talks instead of doing things).

Gətirdiyimiz cümlə nümunələrində «talker» ayrı-ayrı semantik çalarlığı ifadə edib və burada həmin semantik çalarlıq metaforlaşma nəticəsində yaranmışdır və hərəkətin motivləşməsi olmasaydı, yəqin ki, həmin anlamlar ifadə oluna bilməzdi.

Burada başqa bir məqama diqqət çəkməyimiz yerinə düşərdi, istər talkative sözü, istərsə də talker sözü həm həqiqi mənada, həm də qeyd etdiyimiz kimi məcazi mənada işlədilir və bu birbaşa kontekst daxilində, həmçinin prosodik vasitələrlə ifadə olunur. Onların mənasına diqqət yetirsək, yəni ən azı talkative – çox danışan, çərənçi, həm də söhbətçil – söhbəti sevən müsbət mənada, talker – danışan/boşboğaz, eləcə də müsbət anlamda – natiq kimi başa düşülür.

Həmin kök əsasında daha bir söz talkie – səsli kino (danışiq dilində) işlədilir.

Daha sonrakı inkişaf mərhələsində talkative sözündən talkativly zərfi, ondan əlavə, yenidən talkativeness- ismi yaranmışdır. Bir daha qeyd etmək istərdik ki, bütün bu yeni yaranan törəmə sözlər yalnız və yalnız motivləşmə və metofoforlaşma əsasında törəyə bilər, çünki bütün hallarda söz kökü eynidir və bizə elə gəlir ki, burada koqnitivizmi də yaddan çıxarmaq olmaz, hər bir halda şəkilçi əlavə etməklə yeni törəyən (yaranan) söz insan idrakının məhsuludur. İnsan idrakındakı fon bilikləri (ensiklopedik biliklər) olmaqla həmin şəkilçiləri əlavə edib həmin mənanı sözə verə bilməzdi.

Hətta sonralar təbii olaraq hesab edirik ki, səsiz filmlər yaranandan sonra talkie sözü başqa bir mürəkkəb sözün ikinci komponenti kimi çıxış edir və walkie-talkie sözünü əmələ gətirir, onun da izahlı lüğət şərhə – a small radio that you can carry with you and use to send or receive messages [9, 1453].

Tarixi nöqteyi-nəzərdən deverbativlərin sırasının meydana gəlməsinin başqa bir faktı yaxınmənəli fellərin polisemantik çoxmənəli olmasıdır. Bu xüsusiyyət ondan ibarətdir ki, eyni və yaxud müxtəlif fel sinonimlərin deverbativlərə əsasən çoxalmasına şərait yaradır. Əlbəttə, burada həm kontekstin rolu, həm də sözün ifadə etdiyi məfhum xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu qeyd etdiklərimizi Con Layonzun fikirlərinə əsasən şərh etmək istərdik. Con Layonz qeyd edir ki, obyektin nəticəsini aşağıdakı iki cümlə ilə illüstrativ şəkildə izah etmək olar:[4, 464]

¹²⁵ Bakı Avrasiya Universitetinin baş müəllimi, Ümumi filologiya kafedrasının dissertantı nigar.nizameddin.84@mail.ru

1) He is reading a book – O kitab oxuyur.

2) He is writing a book – O kitab yazır.

Müəllif qeyd edir ki, (1) cümlədə işlədilən obyekt (kitab) onu kimin oxunmasından asılı olmayaraq mövcuddur, lakin (2) cümlədəki obyekt (kitab) hələ mövcud deyildir. O, yalnız hansısa fəaliyyət başa çatdıqdan sonra mövcud olacaqdır.

Fikrimizcə, obyektlər eyni sözlə ifadə olunub, eyni qrammatik funksiyamı yerinə yetirir, lakin semantika-konsept fərqlidir. Deverbativlərdə də belədir. Bizim nümunəmizdə talk sözünün deverbativi olan talkertive sözü loquacious, chatter, communicative, barrulous kimi sözlərlə semantik sinonimlik yaradıb, halbuki, onların kök sözləri o qədər də sinonimlik səviyyəsində deyildir.

Əlbəttə, bu cərgədə olan sözlərin hər birinin törəməsi (deverbativi) də vardır – loquacious – loquaciously (adv), loquaciousness – loquacity(n). Onların transkripsiyası:

Loquacious [lə`kweisəs] - uzunçu

Loquaciousness [lou`kwei snəs]- uzunçuluq

Loquaciously [ləu`kwei li] -uzun-uzadı danışan

Loquacity [lək`wəs ə.ti] - uzunçuluq

Həmin cərgəyə daxil olan garrulous [ˈgærələs] - ondan törəyən garrulously(adv), garrulousness(n)

He become postively garrulous after a few glasses of wine [9, 530]

My garrulous neighbour had given away the secret [8, 371]

Jan`s costant chatter was beginning to annoy him [9, 199]

I have had enough of your constant chatler

communicative [kə`mju:nikətiv]

I dont find him very communicative

Sinonimik cərgə yaratmış yuxarıda qeyd etdiyimiz törəmə sözlərin kontekstdə işlədilməsinə diqqət yetirdikdə asanlıqla onların pozitiv mənada işlədilməsini, həmçinin məcazi ironik mənada işlədilməsinin şahidi oluruq. Bu törəmə sözləri içərisində ilk qeyd etdiyimiz «talkative» daha neytraldır, ancaq digərləri neytrallıqdan əlavə müəyyən semantik fərqli çalarlığı ifadə edə bilir.

Həmin sözlərin müvafiq olaraq Azərbaycan dilində olan semantik fərqli çalarlığı yenidən başlıca semantik komponent kimi çıxış edən mənalarını da göstərməyimiz yerinə düşərdi.

Garrulous – boşboğaz, naqqal

Chatter – çox danışmaqla boğaza yığan

Communicative – ünsiyyətçil

Qeyd etdiyimiz kimi həmin sözlərn heç də hamısının daha yeni söz yaratmaq qabiliyyəti yoxdur, baxmayaraq onlar sifət kimi sinonimdir. Onlardan yeni törəmə söz yaranan zaman söz vurğularının yeri dəyişməklə yanaşı, onları cümlədə işlədilərkən intonasiyanın da böyük rolunun olması danılmazdır. Təbii olaraq həmin sözləri kontekst daxilində eksperiment ilə də təhlil etməyə çalışacağıq.

Bu qəbildən olan başqa bir deverbativ cərgənin təhlilini nəzərdən keçirməyimiz hesab edirik fikirlərimizi daha dolğun ifadə etməyimizə şərait yaradar.

İzahlı lügətdə bir «apprehend» sözünün deverbativlərinin leksik-semantik və sintaktik xüsusiyyətlərinə aydınlıq gətirmək üçün bir neçə lügətə müraciət etdik. İlk olaraq [8], sonra [9] və [6] izahlı lügətlərini nəzərdən keçirdik və bu zaman maraqlı məsələlər meydana çıxdı.

Apprehend [æprihend] - tutmaq, həbs etmək, başa düşmək, hiss etmək və s.

The thief was apprehended (by the police) in the act of stealing a car

Do I apprehend you a right. Do you mean what I think yor mean?

Apprehend [æprihend] - tutmaq, həbs etmək, başa düşmək, hiss etmək, xatırlamaq [8,37].

He was slow to apprehend danger – Təhlükəni başa düşməkdə o çox zəif idi (təhlükəni gec başa düşürdü (hiss edirdi) - anlamında. Həmin sözün deverbativlərinə gəldikdə [8,37]- burada əvvəlcə törəyən isim apprehension [epr`hensn] verilib, sonra deverbativ sifət apprehensive [epr`hensiv] və apprehensively [epr`hensivli] (adv) apprehensible [epr`hentsib`l], (adj) apprehensibility [epr`hiensibiləti] (noun) apprehensiveness [epr`hentsivnis] (noun).

I feel a certain apprehension about my intervie tomorrow.

There is growing apprehension that fighting will begin again [9,50].

He watched the election results with some apprehension [9,50].

I was a little apprehensive about the effects of what I said [9,50].

You have no reason to be apprehensive of the future [9,50].

She was deeply apprehensive that someting might go wrong [9,50].

We had been a little apprehensive about their visit [7,61].

Some had apprehensive looks on their face [7,61].

«What is wrong?» I asked apprehensively [7,61].

Apprehend felinin bəzi deverbativləri ilə bağlı müəyyən məsələlərə burada aydınlıq gətirməyimiz də yerinə düşərdi.

Birinci onu qeyd etmək istərdik ki, apprehend sözünün deverbativləri içərisində transkripsiyasına görə sözlər bir-birindən əsasən fərqlənir, lakin «apprehensibility, apprehensible və apprehensive» sözlərinin transkripsiyasında [t] səsi

[hen] hecasından sonra səslənir, vurğuya gəldikdə apprehend sözündə birinci heca köməkçi vurğuya, üçüncü heca isə əsas vurğu daşıyır, apprehensibility [epri,hent sibiləti] sözündə isə əsas vurğu altıncı hecədə olur.

İngilis dilində söz yaradıcılığından bəhs edərəkən P.M.Karaşuk qeyd edir ki, -ity, və -ness şəkilçiləri mənalarına görə sinonimlik təşkil edir və buna görə də sinonimik cütlüyə müasir ingilis dilində rast gəlmək mümkündür. Daha sonra müəllif qeyd edir ki, əsasən -able və -ible əsaslı sifətlərə birləşərək -ity şəkilçisi törəmə sözlərin- deverbativlərin tələffüzünə təsir edir:

Answerable [:nsərəbl] - answerability [, :nsərə biliti]

readable [ˈri:dəbl] - readability [ˌri:dəˈbiliti] [2,39]

Söz yaradıcılığı sahəsində öz tədqiqatlarını davam etdirən P.M.Karaşuk bir müddət sonra -able (-ible) şəkilçilərindən bəhs edərəkən vurğulamışdır ki, həm -able, həm (-ible) ingilis dilinə latın dilindən keçmişdir və söz yaradan element geniş yayılmışdır. -able (-ible) təkcə roman mənşəli əsaslara deyil, həmçinin, german mənşəli əsaslara əlavə olunaraq söz yaratmaq qabiliyyətindədir [3,125].

İngilis dilində, latın dilində olduğu kimi - able şəkilçisi fel əsasına əlavə olunmaqla sifət yaradır, xüsusilə təsirli fellərdən və adətən nəyəyə yarayan, nəyisə bacaran anlamını ifadə edir. Adətən - able passiv mənanı ifadə edir. Məs: drinkable, accomplishable, actable, abolishable, abatable, doable və s. [3,125]

Daha sonra müəllif qeyd edir ki, -able şəkilçisini asanlıqla söz əsasında ayırmaq mümkündür (xüsusilə təsirli fellərdə). Bu, xüsusilə ingilis dili sözü əsasında yaranan deverbativlərə aiddir. Məsələn: utterable (to utter) acceptable [to accept], punishable (to punish), admirable (to admire) və s. (3, 125)

Təbii olaraq biz də P.M.Karaşukun bu fikirlərin ilə tam razıyıq. Çünki biz də xeyli lüğətlərə nəzər saldıq və yeni yaranan bir sözə rast gəlmədik. Ancaq mövcud sifətlərdə işlənməsini -able şəkilçisinin variantı kimi qəbul etmək olar, ona görə ki, ən azı bizim nümunə kimi gətirdiyimiz apprehend- sözündə «apprehensible» sonra həmin əsasda «apprehensibility» sözlərinə, həmçinin, -ness ilə «-ity»-nin sinonimik cütlük yaratmasına görə də biz bu qənaətə gəlirik.

Törəmə (sözlərdən) deverbativlərdən bəhs edərəkən, qeyd etməliyik ki, ingilis dilində konversiya vasitəsi ilə də sözlər törüyür, həm fel çevrilib isim ola bilər.

Bu hal digər dillərdə olduğundan ingilis dilində daha fərqli formada mövcuddur. Semantik cəhətdən deverbativ isimlər törəmə yolu ilə ingilis dilində formalaşır, onlardan aşağıdakıları qeyd edə bilərik:

Dissent – razi olmamaq, fikir ayrılığı olmaq. Xristianlığın yaranması dövründə söz meydana gəlmiş doktrinanın qəbul edilməsi ilə bağlı olmuşdur, müxtəlif əqidələrə inamlar, sistemə inam, etiqada görə fikir ayrılıqlarının yaranmasıdır. Sonrakı dövrlərdə isimləşərək fikir ayrılıqlarının yaranmasıdır. Sonrakı dövrlərdə isimləşərək fikir ayrılığı anlamını ifadə etmişdir və yenidən xristianlıqla möhkəmlənmiş kilsə sistemindən ayrılmış – yəni fərqli fikirdə olma, nifaq – dissent from an opinion – bir fikirlə razılışmama anlamlarını ifadə etmişdir.

dissent sözünün sonuna yenidən isim düzəldən şəkilçi əlavə olunmaqla daha yeni bir söz yaranmışdır – törəmişdir.

dissention – ziddiyyət, fikir ayrılığı

dissention among the member of community

dissention among the member of group

dissention among government ministers

At the end of meeting participants dissented from the reports conclusion.

İclasın sonunda iştirakçılar hesabatın nəticəsinə etiraz etdilər (narazı qaldılar).

Digər bir söz *to hunt*-dir. İzahlı lüğətlərdə (o cümlədən) [9] göstərilir ki, vəhşi heyvanları və yaxud quşları tutub və yaxud öldürmək üçün qovmaq, həm ərzaq, idman və yaxud pul qazanmaq üçün [9,637].

Lions sometimes hunts alone.

Aslanlar (şirlər) bəzən tənha ov edirlər.

Whales are still being hunted and killed in the Arctic.

Bu sözün həmçinin başqa bir mənası da vardır ki, axtarmaq deməkdir.

I've hunted everywhere but I can't find it.

Dilin sonrakı inkişafı prosesində həmin söz konvensiyaya uğrayaraq, başqa sözlə konvensiya olaraq isimləşib və hərəkətin nəticəsinə ifadə edib və müasir dövrdə hər iki nitq hissəsi kimi işlədilir – ov, eləcə də mücərrəd isim ovçuluq müəyyən dərəcədə peşə məşğuliyyət anlamını ifadə edir.

Digər bir cəhət ondan ibarətdir ki, ingilis dilində olan sözdüzəldici (isim düzəldən) -er şəkilçisi artırılmaqla daha bir isim həmin kök əsasında yaranmışdır.

hunt+er – hunter – vəhşi heyvan və quşları ərzaq kimi və yaxud idman üçün öldürən adam ovçu.

Həmçinin ingilis dilində idiomatik ifadələr vardır ki, onların tərkibində konvensiya yolu ilə isimləşmiş fellər vardır.

Onlardan bir neçəsinə nəzər yetirməyimiz fikrimizcə bu yazımıza xüsusi çalarlıq qatar, məzmunu bir qədər zənginləşdirir: to be on the go, on the sly, in a daze, on the wane, with a jerk, to be in the know, to be in the swim, in the long run və s.

Yet you hosted Bosinney, that Buccanser, that prowting vagbond, that night-wanderer. For in his thoughts Soames always saw him lying *in wait* – wandering [10,102].

«You keep one *in the know* said Val encouraged. «what do you think of that Belgian fellow, profound?» [11,256].

Qeyd etməyi vacib sayırıq ki, deverbal isimlər bir qayda olaraq standartlaşmış fellərlə birləşmədə işlədilir. Həmin fellər: *give, have, make, take* və s. Belə törəmə ifadələr orta ingilis dövründə qeyd olunmuşdur və müasir dövrümüzdə qədər gəlib çatmışdır.

Bu qəbildən olan deverbal isimlər öz istifadə sahəsinə görə müəyyən dərəcədə məhdudlaşdırılmışdır. Onlar əsasən xüsusi tərkibi feili birləşmələrdə adi epizodları ifadə edir: məsələn, *to have a smoke, to have a swim, to have a run, to have a shave, to have a say, to give a cry, to give a smile, to give a wash, to have a wash, to give a hint, to give a pull, to give a tap, to get a sleep, to take a smell, to take a try, to take a view, to make a rush, to make a resolve, to steal a glance, to cast a glance* və s.

Vurğulamaq istərdik ki, bu qəbildən olan konvensiyaya natamam konvensiya deyilir və belə feili birləşmələr, tərkibi feillər bir qayda olaraq gündəlik təkrarlanan hərəkətləri deyil, birdəfəlik hərəkəti ifadə edə bilər.

In the morning I had a wash.

ancaq deyə bilmərik Every day I have a wash.

İkinci halda sadə hərəkətləri qısa müddət üçün ifadə edə bilər. Onlar sırasında *to make a jump, to give a cry, to cast a glance, to steal a glance, to shoot o look, to make a start* və s.

hərəkət anında həmin hərəkəti ifadə edir.

Young Jolyon *shot* at him *a penetrating glance* [10,206].

Cavan Colyon ona nüfuzedicə nəzər yetirdi. Göründüyü kimi, hərəkətə nəzər yetirmək qısa müddətdə baş verir, çünki elə baxış uzunmüddətli ola bilməz – qeyri-məntiqlidir.

For a moment he did not understand. Then her meaning flashed across his clever brain and he *gave* her a quik look (

. Bir anlığa o başa düşmədi: sonra onun aydın beyninə işıq düşdü və ona cəld baxışla baxdı.

She *gave* him *a little hurried kiss*.

O ona kiçik tələsik bir öpüş verdi.

to give a wash, to have a wash, to have a run, to have a swim, to give a thought və s. tipli tərkibi birləşmələr sadə adi hərəkətləri məhdudlaşmış səviyyədə ifadə edə bilər.

He did not *give* it *a thought*.

O ona fikir vermədi (diqqət yetirmədi)

Görünən odur ki, burada baş verən hərəkət tam məhdudlaşıb.

Nəticə: Törəmə sözlərdən bəhs edərkən, tarixi-nöqteyi nəzərdən motiləşməni tədqiq edərək belə qənaətə gələ bilərik ki, deverbativlər ingilis dilində həm şəkilçilər, həm konversiya vasitəsilə yaranır, həmçinin konversiya natamam da ola bilər və feildə törəmiş isimlər bir qrup feillərlə birləşmə yaradaraq yenidən hərəkət ifadə etsə də, məhdud olur və təkrarlanan hərəkətləri ifadə edə bilmir. Sonda başqa tədqiqatçıların hesab etdiyi kimi, P.M.Karashuk da qeyd edir ki, -ible müasir ingilis dilində sifət yaradan şəkilçi kimi sayılır. Həqiqətdə isə müasir şəraitdə -ible şəkilçisi heç bir sözyaradıcı rol oynamır, ingilis sözü əsasında heç bir sözyaradıcılığı elementi keyfiyyəti qazanmamışdır və bütün ingilis dilində mövcud olduğu müddət ərzində bir dənə də olsun yeni söz yaratmamışdır. O, həmişə sifətin göstərici rolunu oynamışdır (3, 126).

Ədəbiyyat

1. И.К.Архипов. Семантика производного слова английского языка, М.1984, 124 стр.
2. П.М.Карашук. Аффиксальное словообразование в английском языке, М.1965, 168 стр.
3. П.М.Карашук. Словообразование английского языка. М. 1977, 302 стр.
4. Джон Лайонз. Введение в теоретическую лингвистику, М.1978, 542.
5. О.Д. Мешков. Словообразование современного английского языка. М, 1976, 244 стр.

Lügətlər

6. Collins English Dictionary, Glasgorn, 1995, 1781 p.
7. Longman Exams Dictionary. Pearson Education Limited, 2006, 1831 p.
8. Oxford Advanced Learners Encyclopedic Dictionary Oxford University, 1992, 1081 p.
9. Oxford Advanced Learners Dictionary, Oxford University Press, 2005, 1539 p.

Bədii ədəbiyyat

10. J.Galsworthy. The Man of Property. M.1975, 382 p.
11. J.Galsworthy. To let. M.1975, 256 p.

Açar sözlər: motivləşmə, qrammatik funksiya, semantik sinonimlik, çalarlıq, törəmə sözlər, idiomatic ifadələr

Ключевые слова: мотивация, грамматическая функция, семантическая синонимия, оттеночность, производные слова, идиоматические выражения

Keywords: motivation, grammatical function, semantically synonymic, shade of meaning, derivative words, idiomatic expressions

Xülasə

Tarixi nöqteyi-nəzərdən deverbativlərin sırasının meydana gəlməsinin bir faktı yaxınmənəli fellərin polisemantik çoxmənalı olmasındadır. Bu xüsusiyyət ondan ibarətdir ki, eyni və yaxud müxtəlif fəl sinonimlərin deverbativlərə əsasən çoxalmasına şərait yaradır. Əlbəttə, burada həm kontekstin rolu, həm də sözün ifadə etdiyi məfhum xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Törəmə (sözlərdən) deverbativlərdən bəhs edərkən, qeyd edirik ki, ingilis dilində konversiya vasitəsi ilə də sözlər törüyür, həm fəl çevrilib isim ola bilər.

Bu hal digər dillərdə olduğundan ingilis dilində daha fərqli formada mövcuddur. Semantik cəhətdən deverbal isimlər ingilis dilində törəmə yolu ilə də formalaşır.

Мотивация в девербативах с исторической точки зрения

Резюме

Одним из фактов возникновения ряда наречий с исторической точки зрения является то, что глаголы со сходными значениями имеют полисемантическую. Эта особенность состоит в том, что одинаковые или разные глаголы создают условия для увеличения количества синонимов на основе наречий (девербативов). Конечно, здесь предполагается особая важность как контекста, так и абстрактности, выражаемой словом. Говоря о производных (образованных от слов) девербативах, отметим, что в английском языке слова также могут быть образованы путем конверсии, а глаголы могут быть преобразованы в существительные.

Это положение в английском языке существует несколько в иной форме, нежели в других языках. Семантически девербальные существительные в английском языке образуются также путем словообразования.

Motivation in deverbatives from a historical point of view

Summary

The formation of the order of deverbatives is derived from the fact that close-meaning verbs are polysemantic. It means that the same or different verbs allow synonyms to multiply based on deverbatives. Naturally, in this sense, the role of context and the notion expressed by a word are of special importance here. While speaking of deverbatives, derivational (derived) words that we note in English, words are derived through conversion and can be converted into nouns. This case is more different in English than in other languages. Semantically, deverbative nouns are also formed through derivation in English.

РӘҮСІ: prof. L.Әhmədova